

Det värsta kaos hon sett. Tsunamin förändrade sjuksköterskan Emilie Tingströms liv. Hon startade en ny, modern, begravningsbyrå.
– Jag uppmuntrar anhöriga att göra det praktiska vid begravningarna.

AV HÅKAN STEEN | FOTO PRESSENS BILD

FOTO: LASSE MODIN

”Jag kände mig

Emilie Tingström böjer på knäna och baxar upp kistan på gaffeltrucken.

– Bra att jag tränar på Friskis och Sveltis, säger hon.

Kistan har hon kört från sjukhusets kylrum hit till kylrummet i ett kapell i Uppsalas utkant. Här ska den döda ligga fram till begravningen.

– Hon hade levtt sitt liv och dog knall och fall en kväll, som lycklig tror jag.

Vi åker till Emilies begravningsbyrå i Uppsala. Den är en ny del av hennes liv.

I 20 år var hon lantbrukare och sjuksköterska, men på nyårsafton 2004 hände något som förändrade allt.

– Min bror Gösta, som är präst, frågade om jag ville med till Thailand och tsunamin.

I samarbete med svenska konsulatet och Räddningsverket skulle de hjälpa alla tänkbara drabbade. En ideell organisation hade bildats och en svensk hotellägare ställde sitt oskadda hotell till förfogande.

– Jag kände mig utvald och kände att jag kunde hjälpa till.

Hon sa ja och lyfte samma kväll från Arlanda med ett charterplan som skulle hämta svenskar.

– Vi var tolv passagerare, inklusive några från UD och regeringen. En märklig känsla att vid tolvslaget skåla i champagne i det enorma och nästan tomma planet.

Tio hårda dagar väntade henne.

Fullständigt kaotiskt

– Jag kommer aldrig att uppleva sådant kaos mer. Där fanns utsända från UD och socialstyrelsen som var så chockade att de inte kunde föra ett vanligt samtal, ännu mindre hjälpa.

De flesta skadade hade åkt hem, men arbete fanns ändå av teamet, som också bestod av psykologer, kuratorer och präster. Mycket var att stödja och lugna folk och få dem att sluta leta och åka hem.

– Jag minns en frånskild mamma som letade efter sina dottrar som åkt ner med pappan. Hon sa att psykologer inte var något för henne.

Emilie åkte med henne till templet i Khao Lak där kroppar samlats in.

– Det var fruktansvärt. Bara stan-ken! Där fanns kroppar man inte kunde tro var före detta levande människor. Det fanns inget värde i att titta på det för en anhörig.

Kvinnan ville i alla fall se hotellet där hennes flickor bott. Det gick inte att hitta, men en taxichaufför kunde peka ut platsen.

– Det var bara grus och hon fick se att där hade ingen överlevt, och det satte nog ett slags punkt för henne.

Dagen efter bröt kvinnan ihop och behövde hjälp att komma hem igen.

Startade skola i ett hotell

– Jag såg henne faktiskt på TV på ett-årsdagen. Då hade hon engagerat sig i ett barnhem därnere. Det var nog hennes sätt att hitta en lösning.

Emilie berättar om en tillfällig skola de startade i ett tomt hotell, om unga nedbrutna volontärer som burit för många lik och om överlevande anhöriga som bad om hjälp med obetydliga sårskador, men i stället var helt förstörda inuti.

– Det värsta var kaoset, hur kropparna såg ut och alla tragiska livsöden. Det går inte att förstå. Hela familjer hade ju dött.

Hon bromsar in framför sin begravningsbyrå. I skylt-fönstret står en likkista, i strid med rekommendationer från Sveriges begravningsbyråers förbund.

Lokalen är ljus och luftig. Fårskinn på väggarna, legobord för barn och ett lugnt hörn med bekväma stolar och stearinljus samt en liten skylt: ”Det är OK att gråta.” Detta liknar inte en vanlig begravningsbyrå.

– Nej, de som kommer hit säger ofta ”åååh, här var det mysigt”. Annars är det så grått och tråkigt med fördragna gardiner. Branschen är väldigt konservativ.

En del av Emilies ”gamla” liv kom-

mer fram och hälsar, med våt tunga och viftande svans. Bordercollien Enja vaktade de 100 fåren och 50 herefordkorna på gården i Västergötland, där Emilie bodde förut.

– Mitt liv är uppdelat i före och efter Thailand. När jag kom hem ville jag göra något som kändes mer meningsfullt, men jag visste inte vad.

Öppnade begravningsbyrå

Hon separerade och flyttade till Uppsala för att komma närmare sina barn. En kväll för ett år sedan kom tanken på att öppna en ”modern” begravningsbyrå. Hon tyckte att det behövdes och efter en tids byråpraktik öppnade hon eget i september.

En av ledstjärnorna är delaktighet. Hon tycker att begravningsbyråer oftast tar hand om precis allt. De anhöriga hinner inte med och får inget riktigt avsked. Det märkte hon även vid flodvågskatastrofen där de döda snabbt skickades hem.

– En familj ville ta avsked av mamman, men förruttnelseprocessen hade satt in så hon låg i en plastpåse. Jag såg till att de fick en stund med henne ändå.

Själv uppmuntrar hon anhöriga att vara med om det praktiska.

– Att göra handfasta saker ger bra minnen. De får gärna vara med att klä på den döde, lägga saker i kistan och bära kistan. En del har varit tveksamma först, men glada efteråt.

Får de döda något gott av det? Finns där något efter livets slut? Hon funderar.

– Jag tror att de är med och på något sätt tar del av saker som sker på jorden.

I så fall har kvinnan hon just lämnat i kapellet redan något bra att ta del av.

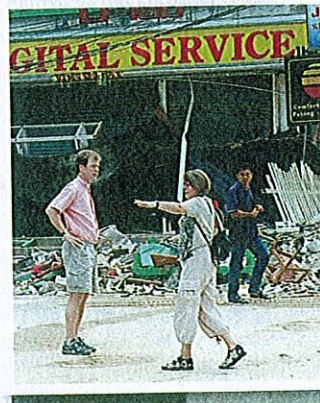
– Ja, jag satte på henne ett par av mina strumpor. Tyckte inte hon kunde ligga där barfota.

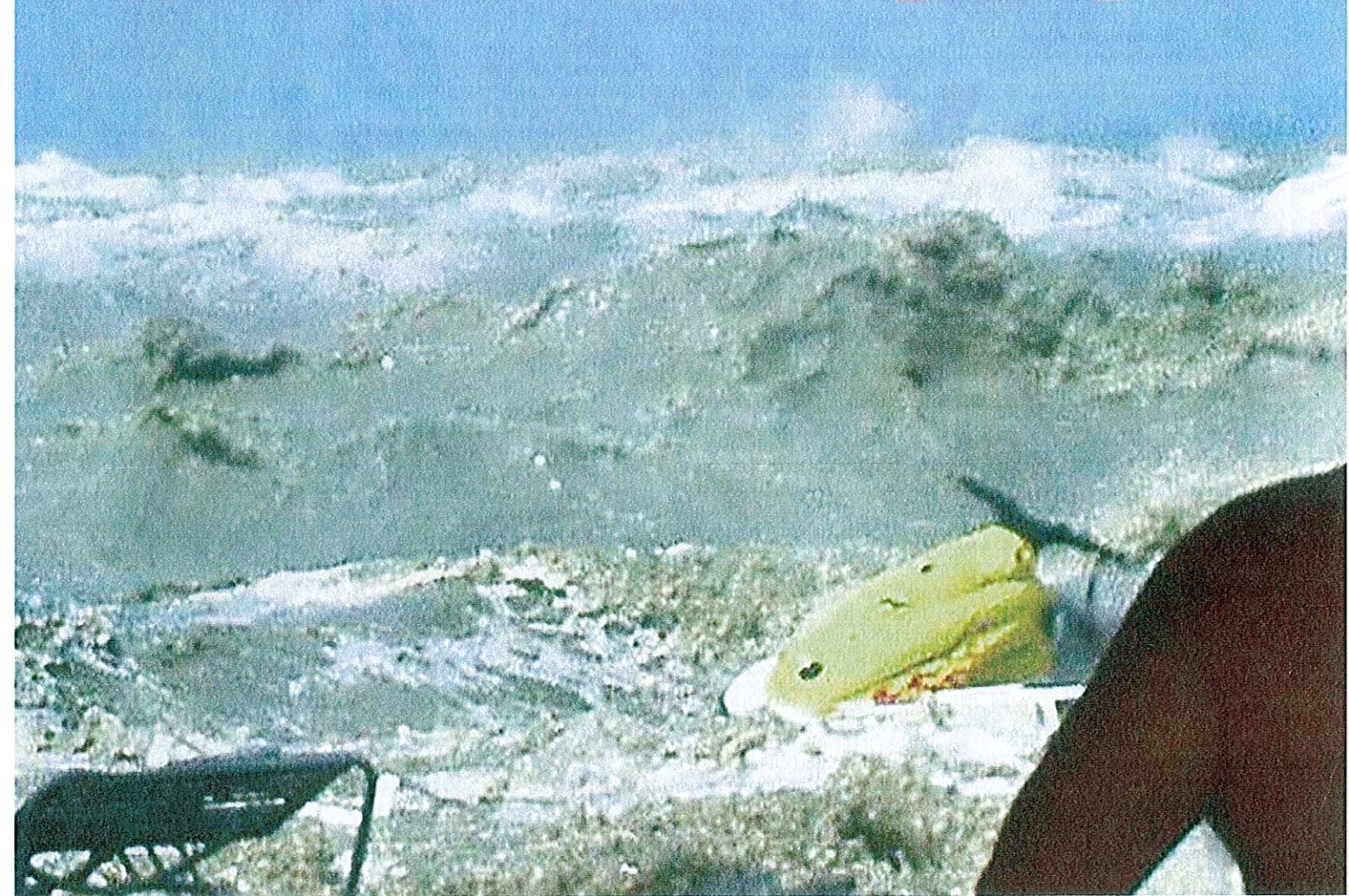
HÅKAN STEEN
 hakan.steen@lrfmedia.lrf.se
 08-588 368 51

Vi glömmes aldrig tsunamin

20 december 2004

utvald att hjälpa"

17 svenskar saknas

- **4 länder**, Thailand, Indonesien, Sri Lanka och Indien drabbades värst av flodvågen i Indiska oceanen den 26 december 2004-
- **250 000-300 000** människor dog.
- **526 döda svenskar** återfanns och identifierades i Thailand.
- **Samtliga har sänts hem** till Sverige eller överlämnats till anhöriga.
- **17 svenskar saknas** ännu.
- **Totalt har 614 svenskar** tjänstgjort i räddningsinsatsen på plats i Thailand, som mest 150 samtidigt.

FOTO: PRIVAT

FOTO: SJOBERG BILD

5 råd inför begravningen

- 1 Ta det lugnt.** Stå emot trycket att få det avklarat fort.
- 2 Lämna inte över allt** till begravningsbyrån.
- 3 Var delaktig** och gör praktiska saker, som att välja kläder till den döda och klä på honom/henne.
- 4 Lägg personliga saker** i och på kistan.
- 5 Var med** och bär kistan.

Före detta fårbonde

Namn: Emilie Tingström, 46 år.
Yrke: Begravningsentreprenör (före detta sjuksköterska och fårbonde).
Bor: I Länna utanför Uppsala.
Familj: Son 17 år, dotter 16 år.
Fritid: Friskis och svettis, hundpromenader i naturen, matlagning.
Önskemål när hon själv går hädan: Vill kremeras och få askan spridd i havet.

